Region Stockholm

FÖRSLAG TILL BESLUT
2021-06-15 TN 2019-0189

Trafiknämnden
Ärende 25

Vänsterpartiet

Beslut om affärsinriktning samt inleda upphandling av uppdragsavtal avseende tunnelbaneverksamhet (E40)

Beslutet om affärsinriktning samt inleda upphandling av uppdragsavtal avseende tunnelbaneverksamhet (E40) motiveras med att befintligt trafikavtals förlängning går ut under 2025 och att en ny trafikaffär därmed behöver upphandlas. Vi i Vänsterpartiet vill att Region Stockholm utnyttjar denna gyllene möjlighet att ta tillbaka driften av Stockholms tunnelbanesystem i egen regi, som infinner sig när nuvarande avtal går ut. För resenärernas och personalens skull förespråkar vi att trafiken tas över i egen regi så att skattepengarna oavkortat går till kollektivtrafiken istället för att en inte oansenlig del går till företagsvinster. Under rådande trafikavtal värt cirka 35 miljarder hade MTR Tunnelbana under 2018 en vinstmarginal på cirka 3,4 procent vilket för hela avtalstiden skulle medföra att en dryg miljard har gått till MTR istället för kollektivtrafiken. Kommande trafikavtal kommer enligt uppgifter i media ha ett värde på mellan 40 till 50 miljarder och potentiellt ytterligare gigantiska belopp som försvinner i vinst.

Vi ser idag att varje upphandling leder till sämre arbetsvillkor och arbetsmiljö för de anställda. Erfarenheter från tidigare upphandlingar är trafikutövarna finner kryphål i avtalen för att generera så stora vinster som möjlig. Personalens arbetsvillkor har för varje upphandling försämrats då tidigare lokala avtal upphör och under avtalsperioderna har villkoren ytterligare försämrats. Det har också skurits ner på personal och tillsammans med de försämrade arbetsvillkoren innebär det att bolagen tummar på säkerheten. Att täppa till dessa kryphål är viktigt men svårt för att inte säga omöjligt, och att sedan följa upp avtalen kräver ordentliga resurser. Om upphandlingarna fortsätter bör ett incitament föras in med rejäla bonusar/viten kopplade till hur nöjd personalen är. Idag har vi nöjd kund index, NKI, det är hög tid för nöjd personal index, NPI.

Många av de företag som lämnar in anbud och deltar i upphandlingar ägs av stater. Som exempel ägs MTR till 75 procent av staten Hong Kong, och kontrolleras därmed i ytterst av den kinesiska staten. Gör förvaltningen riskbedömningar utifrån främmande staters inblandning i Stockholms lokaltrafik?

Vänsterpartiet har länge förespråkat ett återtagande av kollektivtrafik och för kollektivtrafiken fundamentala funktioner i egen regi. Den rådande Coronapandemin och den kris som den orsakat har med all tydlighet visat

Vänsterpartiet

på många av de problem som finns med att driva kollektivtrafiksystemet uppsplittrat på många olika vinstdrivna entreprenörer. Kollektivtrafiken är en samhällsviktig funktion. Samhällsviktiga funktioner ska inte åläggas privata aktörer att driva och ha ansvar för. Egen regi ger den rådighet och kontroll som krävs för smidig hantering av kriser och andra oförutsedda händelser, men också den kunskap och överblick för att upprätthålla och utveckla kollektivtrafiksystemet.

Vi ser därför att Trafikförvaltningen behöver struktureras om till att inte bara vara en beställarorganisation utan även en utförarorganisation. Hur denna successiva omstrukturering ska gå till bör snarast utredas för att kunna bedriva trafiken i tunnelbanan i egen regi.

Med hänvisning till ovanstående föreslås trafiknämnden besluta

att uppdra åt förvaltningschefen att avbryta upphandlingen av tunnelbaneverksamheten (E40)

att uppdra åt förvaltningschefen att förbereda organisationen för att ta över trafikeringen av tunnelbanan i egen regi när förlängningen av innevarande avtal går ut under 2025

Om ovanstående förslag till beslut att avbryta upphandlingen skulle falla i nämnden föreslås trafiknämnden som tilläggsbeslut besluta

att förvaltningschefen säkerställer att krav på verksamhetsövergång med bibehållna kollektivavtal och lokala avtal för personalen ställs i upphandlingen

att förvaltningschefen säkerställer att incitament kopplat till nöjd personal index, NPI, förs in i upphandlingen

att förvaltningschefen säkerställer att krav på meddelarfrihet för personalen och efterforskningsförbud ställs i upphandlingen

att förvaltningschefen säkerställer krav i upphandlingen på att anbudsvinnaren är en avtalspart med helhetsansvar och att underentreprenörer inte är tillåtna i den upphandlade kontinuerliga verksamheten